

CƠ CHẾ TÁC ĐỘNG CỦA XOA BÓP BẨM HUYỆT TRONG PHỤC HỒI CHỨC NĂNG VẬN ĐỘNG CHO BỆNH NHÂN SAU ĐỘT QUỴ

Phạm Văn Toán*, Bùi Văn Hoàng, Lê Thị Thảo
Trường Đại học Lương Thế Vinh, Số 9 Đường Cầu Đông, Phường Nam Định, tỉnh Ninh Bình, Việt Nam
*Tác giả liên hệ: phamvantoan@gmail.com

THÔNG TIN BÀI BÁO

Ngày nhận: 17/08/2026
Ngày hoàn thiện: 27/08/2026
Ngày chấp nhận: 07/09/2026
Ngày đăng: 15/09/2026

TỪ KHÓA

Đột quỵ,
Xoa bóp bấm huyệt,
Phục hồi chức năng,
Vận động,
Tính mềm dẻo thần kinh.

TÓM TẮT

Đột quỵ là một trong những nguyên nhân hàng đầu gây tử vong và tàn tật trên thế giới. Phần lớn bệnh nhân sau đột quỵ gặp phải các rối loạn vận động với mức độ khác nhau, ảnh hưởng nghiêm trọng đến khả năng sinh hoạt và chất lượng cuộc sống. Bên cạnh các phương pháp phục hồi chức năng hiện đại, xoa bóp bấm huyệt là một liệu pháp thuộc y học cổ truyền được ứng dụng rộng rãi trong hỗ trợ phục hồi vận động cho bệnh nhân sau đột quỵ. Bài viết của chúng tôi nhằm phân tích cơ chế tác động của xoa bóp bấm huyệt dưới góc độ y học cổ truyền và y học hiện đại. Kết quả cho thấy xoa bóp bấm huyệt có tác dụng cải thiện tuần hoàn máu, điều hòa hoạt động thần kinh, giảm co cứng cơ, tăng sức mạnh cơ, kích thích tính mềm dẻo thần kinh và thúc đẩy quá trình tái tổ chức chức năng não bộ. Những tác động này góp phần nâng cao hiệu quả phục hồi chức năng vận động và cải thiện chất lượng cuộc sống cho người bệnh sau đột quỵ.

MECHANISMS OF ACUPRESSURE MASSAGE IN MOTOR FUNCTION REHABILITATION FOR POST-STROKE PATIENTS

Van Toan Pham*, Van Hoang Bui, Thi Thao Le
Luong The Vinh University, 9 Cau Dong Street, Nam Dinh Ward, Ninh Binh Province, Viet Nam
*Corresponding Author: phamvantoan@gmail.com

ARTICLE INFO

Received: Aug 17, 2026
Revised: Aug 27, 2026
Accepted: Sep 07, 2026
Published: Sep 15, 2026

KEYWORDS

Stroke,
Acupressure massage,
Rehabilitation,
Motor function,
Neuroplasticity.

ABSTRACT

Stroke is one of the leading causes of mortality and disability worldwide. Most stroke survivors experience varying degrees of motor impairment, significantly affecting their daily activities and quality of life. Alongside modern rehabilitation approaches, acupressure massage, a traditional medicine therapy, has been widely applied to support motor recovery after stroke. This article aims to analyze the mechanisms of acupressure massage from both traditional medicine and modern medical perspectives. The findings indicate that acupressure massage improves blood circulation, regulates nervous system activity, reduces muscle spasticity, enhances muscle strength, stimulates neuroplasticity, and promotes functional reorganization of the brain. These effects contribute to improved motor rehabilitation outcomes and quality of life among post-stroke patients.

1. Đặt vấn đề

Đột quỵ não là một bệnh lý thần kinh cấp tính xảy ra khi quá trình cung cấp máu lên não bị gián đoạn do tắc nghẽn mạch máu não hoặc vỡ mạch máu não. Tình trạng này dẫn đến tổn thương các tế bào thần kinh, làm suy giảm hoặc mất chức năng của những vùng não bị ảnh hưởng, từ đó gây ra các rối loạn thần kinh với mức độ khác nhau. Hiện nay, đột quỵ được xem là một trong những thách thức lớn đối với hệ thống y tế trên toàn cầu bởi tỷ lệ mắc, tử vong và tàn tật vẫn ở mức cao. Theo các báo cáo của Tổ chức Y tế Thế giới (WHO), đột quỵ không chỉ là một trong những nguyên nhân gây tử vong hàng đầu mà còn là nguyên nhân chủ yếu dẫn đến tình trạng khuyết tật kéo dài, làm suy giảm đáng kể chất lượng cuộc sống của người bệnh và tạo ra gánh nặng kinh tế - xã hội cho gia đình cũng như cộng đồng.

Sau đột quỵ, các rối loạn vận động thường là hậu quả phổ biến và ảnh hưởng trực tiếp đến khả năng tự chăm sóc của người bệnh. Những biểu hiện thường gặp bao gồm yếu hoặc liệt nửa người, giảm khả năng phối hợp động tác, rối loạn thăng bằng, tăng trương lực cơ và hạn chế vận động khớp. Các di chứng này không chỉ làm giảm khả năng lao động mà còn gây khó khăn trong việc thực hiện các hoạt động sinh hoạt hằng ngày như đi lại, ăn uống, vệ sinh cá nhân và giao tiếp xã hội. Vì vậy, phục hồi chức năng vận động được xác định là một trong những nhiệm vụ trọng tâm trong quá trình điều trị và chăm sóc bệnh nhân sau đột quỵ, nhằm giúp người bệnh khôi phục tối đa khả năng vận động, nâng cao mức độ độc lập và cải thiện chất lượng cuộc sống.

Theo quan điểm của y học cổ truyền, đột quỵ được xếp vào phạm vi chứng “trúng phong”, phát sinh do sự rối loạn trong quá trình vận hành khí huyết, mất cân bằng âm dương và sự bế tắc của hệ thống kinh lạc. Khi kinh khí không lưu thông, các chức năng vận động của cơ thể bị ảnh hưởng, dẫn đến tình trạng liệt, co cứng cơ và hạn chế vận động. Trên cơ sở lý luận đó, xoa bóp bấm huyệt được sử dụng như một biện pháp điều trị hỗ trợ nhằm điều hòa khí huyết, khai thông kinh lạc, thư cân hoạt lạc và phục hồi chức năng của các cơ quan, bộ phận bị tổn thương. Trong những năm gần đây, cùng với sự phát triển của y học hiện đại, nhiều nghiên cứu đã ghi nhận những tác động tích cực của xoa bóp bấm huyệt đối với quá trình phục hồi vận động ở bệnh nhân sau đột quỵ. Phương pháp này không chỉ góp phần cải thiện tuần hoàn máu, giảm co cứng cơ và tăng cường sức mạnh vận động mà còn hỗ trợ quá trình tái tổ chức chức năng thần kinh, qua đó nâng cao hiệu quả phục hồi chức năng toàn diện cho người bệnh.

2. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu

2.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của bài báo là các tài liệu khoa học, công trình nghiên cứu, báo cáo chuyên ngành và các nguồn dữ liệu học thuật có liên quan đến cơ chế tác động của phương pháp xoa bóp bấm huyệt trong phục hồi chức năng vận động cho người bệnh sau đột quỵ. Các tài liệu được lựa chọn bao gồm những nghiên cứu thuộc lĩnh vực y học cổ truyền, phục hồi chức năng, thần kinh học, vật lý trị liệu và khoa học vận động được công bố trong nước và quốc tế.

Nội dung nghiên cứu tập trung vào việc phân tích các cơ sở lý luận và bằng chứng khoa học liên quan đến tác động của xoa bóp bấm huyệt đối với hệ thần kinh, hệ cơ xương khớp, tuần hoàn máu và quá trình phục hồi chức năng vận động sau đột quỵ. Bên cạnh đó, nghiên cứu cũng xem xét các quan điểm của y học cổ truyền về cơ chế điều hòa khí huyết, thông kinh hoạt lạc và phục hồi chức năng cơ thể thông qua

tác động lên các huyết vị và đường kinh.

Việc lựa chọn đối tượng nghiên cứu theo hướng tổng quan tài liệu cho phép tiếp cận đa chiều đối với vấn đề nghiên cứu, đồng thời tạo cơ sở để đánh giá một cách toàn diện những kết quả đã được công bố, từ đó làm rõ vai trò và giá trị của xoa bóp bấm huyệt trong quá trình phục hồi vận động cho bệnh nhân sau đột quỵ.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

2.2.1. Phương pháp thu thập và lựa chọn tài liệu

Nghiên cứu được thực hiện thông qua việc thu thập các tài liệu khoa học liên quan đến đột quỵ, phục hồi chức năng vận động và xoa bóp bấm huyệt từ nhiều nguồn khác nhau như sách chuyên khảo, giáo trình, bài báo khoa học, luận văn, luận án và các công trình nghiên cứu đã được công bố trong nước và quốc tế. Việc lựa chọn tài liệu được thực hiện theo tiêu chí phù hợp với mục tiêu nghiên cứu, ưu tiên các công trình có nội dung đề cập trực tiếp đến cơ chế tác động của xoa bóp bấm huyệt đối với quá trình phục hồi chức năng vận động sau đột quỵ.

2.2.2. Phương pháp phân tích tài liệu

Sau khi thu thập, các tài liệu được nghiên cứu, sàng lọc và phân tích theo từng nhóm nội dung chuyên biệt. Quá trình phân tích tập trung vào các vấn đề như cơ chế bệnh sinh của đột quỵ, đặc điểm rối loạn vận động sau đột quỵ, cơ sở lý luận của xoa bóp bấm huyệt trong y học cổ truyền và các bằng chứng khoa học về tác động sinh lý, thần kinh của phương pháp này theo quan điểm y học hiện đại. Thông qua đó làm rõ mối liên hệ giữa các tác động điều trị và hiệu quả phục hồi chức năng vận động.

2.2.3. Phương pháp tổng hợp và hệ thống hóa dữ liệu

Các kết quả nghiên cứu được tổng hợp và sắp xếp theo từng chủ đề nhằm xây dựng bức tranh toàn diện về cơ chế tác động của xoa bóp bấm huyệt đối với người bệnh sau đột quỵ. Dữ liệu được hệ thống hóa theo các nhóm nội dung như tác động lên tuần hoàn máu, hệ thần kinh, hệ cơ xương khớp, khả năng tái tổ chức thần kinh và cải thiện chức năng vận động. Việc hệ thống hóa giúp nhận diện rõ những kết quả đã được chứng minh cũng như các vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu trong tương lai.

2.2.4. Phương pháp đối chiếu và so sánh

Nghiên cứu tiến hành đối chiếu giữa các quan điểm của y học cổ truyền và y học hiện đại nhằm làm rõ những điểm tương đồng và khác biệt trong lý giải cơ chế tác động của xoa bóp bấm huyệt. Đồng thời, kết quả của các công trình nghiên cứu khác nhau cũng được so sánh để đánh giá tính thống nhất của các bằng chứng khoa học liên quan đến hiệu quả phục hồi vận động sau đột quỵ.

2.2.5. Phương pháp suy luận khoa học

Trên cơ sở các dữ liệu đã được phân tích và tổng hợp, nghiên cứu sử dụng phương pháp suy luận khoa học để lý giải mối quan hệ giữa các tác động sinh học của xoa bóp bấm huyệt với quá trình phục hồi chức năng vận động ở bệnh nhân sau đột quỵ. Phương pháp này góp phần xây dựng cơ sở lý luận cho việc ứng dụng xoa bóp bấm huyệt trong thực hành phục hồi chức năng và định hướng cho các nghiên cứu chuyên sâu tiếp theo.

3. Kết quả nghiên cứu:

3.1. Cơ chế tác động theo y học cổ truyền

Trong lý luận y học cổ truyền, đột quỵ thường được quy vào phạm vi chứng “trúng phong”, phản ánh một trạng thái bệnh lý phức tạp liên quan đến sự rối loạn sâu sắc trong hoạt động của khí, huyết và hệ thống kinh lạc. Khi cơ thể mất đi sự

điều hòa vốn có giữa âm và dương, quá trình vận hành khí huyết trở nên suy yếu hoặc gián đoạn, làm cho các đường kinh lạc không còn đảm bảo chức năng dẫn truyền và nuôi dưỡng bình thường. Hệ quả là các tổ chức cơ thể, đặc biệt là hệ cơ – xương – khớp ở chi thể, rơi vào tình trạng thiếu dinh dưỡng và mất khả năng kiểm soát vận động, biểu hiện bằng yếu liệt, tê bì hoặc co cứng.

Dựa trên nền tảng lý luận đó, xoa bóp bấm huyết được xem là một phương pháp can thiệp nhằm tái lập sự thông suốt trong hệ thống kinh lạc thông qua tác động cơ học có chủ đích lên da, cơ và các điểm huyết. Những kích thích từ các kỹ thuật như ấn, day, xoa và miết không chỉ tác động tại chỗ mà còn được cho là lan truyền theo đường kinh, từ đó tạo ra hiệu ứng điều chỉnh toàn bộ dòng vận hành khí huyết trong cơ thể.

+ Khơi thông kinh lạc và phục hồi tính liên thông của hệ thống kinh mạch

Khái niệm “thông kinh hoạt lạc” không đơn thuần mang ý nghĩa giải phóng sự tắc nghẽn tại một vị trí cụ thể, mà được hiểu là quá trình phục hồi tính liên tục và thống nhất của toàn bộ hệ thống kinh mạch. Khi kinh lạc bị trở ngại, sự truyền dẫn khí huyết bị gián đoạn, dẫn đến tình trạng suy giảm chức năng tại các vùng chi thể tương ứng. Điều này lý giải vì sao bệnh nhân sau đột quỵ thường xuất hiện tình trạng giảm hoặc mất khả năng vận động ở một bên cơ thể.

Tác động cơ học của xoa bóp bấm huyết góp phần làm thay đổi trạng thái căng cứng của mô mềm, đồng thời kích thích hoạt động của các đường kinh liên quan, giúp cải thiện sự lưu thông trong hệ thống này. Khi dòng vận hành được khôi phục phần nào, các mô cơ bắt đầu nhận được sự nuôi dưỡng tốt hơn, từ đó hỗ trợ quá trình cải thiện chức năng vận động một cách dần dần.

+ Tác động điều hòa khí huyết và tăng cường nuôi dưỡng mô cơ

Trong quan niệm y học cổ truyền, khí giữ vai trò thúc đẩy và điều phối, trong khí huyết đảm nhiệm chức năng nuôi dưỡng toàn thân. Sự phối hợp hài hòa giữa hai yếu tố này bảo đảm cho các hoạt động sinh lý diễn ra bình thường. Sau đột quỵ, sự suy giảm chức năng vận hành khí huyết làm cho quá trình cung cấp dưỡng chất đến các mô ngoại vi, đặc biệt là chi thể, bị hạn chế đáng kể.

Thông qua tác động lên hệ thống huyết vị có liên quan đến điều hòa tạng phủ và khí huyết, xoa bóp bấm huyết được cho là góp phần cải thiện trạng thái vận hành tổng thể này. Khi sự lưu thông được cải thiện, điều kiện nuôi dưỡng của mô cơ và gân được nâng lên, qua đó hạn chế tình trạng suy yếu, giảm khối lượng cơ và góp phần hỗ trợ phục hồi sức mạnh vận động.

+ Thư giãn cân cơ và cải thiện trạng thái co cứng

Tình trạng co cứng cơ sau đột quỵ được xem là hệ quả của sự rối loạn điều hòa giữa các nhóm cơ và sự mất cân bằng trong hoạt động của kinh lạc liên quan. Khi dòng khí huyết không đủ để duy trì sự nuôi dưỡng bình thường, các cấu trúc cơ – gân dễ rơi vào trạng thái căng cứng kéo dài, làm hạn chế biên độ vận động.

Các thao tác xoa bóp có tác dụng làm thay đổi trạng thái cơ học của mô mềm, giúp giảm mức độ căng của sợi cơ, cải thiện độ linh hoạt của gân và hỗ trợ điều chỉnh lại sự phối hợp vận động giữa các nhóm cơ. Nhờ đó, người bệnh có thể từng bước mở rộng biên độ vận động và giảm các hạn chế chức năng do co cứng gây ra.

+ Điều hòa trạng thái âm dương và hỗ trợ phục hồi chức năng toàn thân

Ở góc độ tổng thể, y học cổ truyền xem sức khỏe là

kết quả của sự cân bằng giữa âm và dương trong cơ thể. Khi sự cân bằng này bị phá vỡ, các rối loạn chức năng sẽ xuất hiện trên nhiều hệ thống khác nhau, trong đó có hệ vận động.

Xoa bóp bấm huyết không chỉ tác động khu trú tại vùng tổn thương mà còn góp phần điều chỉnh trạng thái chức năng toàn thân thông qua hệ thống kinh lạc. Quá trình tác động này được cho là giúp cơ thể dần thiết lập lại trạng thái cân bằng nội môi theo quan niệm y học cổ truyền, từ đó tạo điều kiện thuận lợi cho quá trình phục hồi chức năng vận động diễn ra ổn định và bền vững hơn.

3.2. Cơ chế tác động theo y học hiện đại

Từ góc độ y học hiện đại, đột quỵ được hiểu là hậu quả của sự gián đoạn đột ngột trong cung cấp máu lên não do tắc nghẽn hoặc vỡ mạch máu, dẫn đến tổn thương mô não và mất chức năng của các vùng thần kinh kiểm soát vận động. Khi các cấu trúc thần kinh trung ương bị tổn thương, quá trình truyền tín hiệu từ não đến tủy sống và cơ quan ngoại vi bị suy giảm hoặc gián đoạn, gây ra các rối loạn vận động như yếu liệt, giảm phối hợp và rối loạn trương lực cơ.

Trong quá trình phục hồi chức năng, xoa bóp bấm huyết được xem là một biện pháp hỗ trợ có tác động đa cơ chế lên hệ tuần hoàn, hệ thần kinh ngoại vi và hệ thần kinh trung ương, từ đó góp phần thúc đẩy quá trình tái thích nghi chức năng vận động.

+ Tác động lên tuần hoàn máu và cải thiện nuôi dưỡng mô.

Dưới tác động cơ học từ các kỹ thuật xoa, day, ấn và miết, các mô mềm tại vùng can thiệp được kích thích một cách có hệ thống, làm tăng hoạt động của hệ vi tuần hoàn. Sự gia tăng lưu lượng máu tại chỗ giúp cải thiện quá trình trao đổi oxy và dinh dưỡng ở mô cơ, đồng thời thúc đẩy loại bỏ các sản phẩm chuyển hóa tích tụ.

Khi tình trạng tưới máu mô được cải thiện, các tế bào cơ và mô liên kết có điều kiện phục hồi tốt hơn, hạn chế quá trình thoái hóa thứ phát như teo cơ hoặc xơ cứng mô. Đây là cơ sở quan trọng giúp nâng cao khả năng đáp ứng vận động của chi thể trong giai đoạn phục hồi.

+ Tác động lên hệ thần kinh ngoại vi và điều chỉnh dẫn truyền cảm giác – vận động

Các kích thích cơ học từ xoa bóp bấm huyết được tiếp nhận bởi hệ thống thụ thể cảm giác nằm trong da, cơ và gân, sau đó được truyền qua các sợi thần kinh hướng tâm về tủy sống và não bộ. Quá trình này tạo ra chuỗi đáp ứng thần kinh phản xạ có tính điều hòa, ảnh hưởng đến cả hoạt động cảm giác và vận động.

Sự kích thích lặp lại và có kiểm soát giúp cải thiện độ nhạy của hệ thần kinh ngoại vi, đồng thời hỗ trợ điều chỉnh các cung phản xạ tủy sống vốn bị rối loạn sau tổn thương não. Nhờ đó, sự phối hợp giữa tín hiệu cảm giác và vận động được cải thiện, góp phần nâng cao khả năng thực hiện các động tác có chủ đích.

+ Thúc đẩy tái tổ chức thần kinh (neuroplasticity)

Một trong những cơ chế quan trọng của phục hồi sau đột quỵ là khả năng tái cấu trúc chức năng của hệ thần kinh trung ương. Quá trình này cho phép các vùng não chưa bị tổn thương đảm nhiệm một phần chức năng của vùng bị tổn thương thông qua việc hình thành các kết nối synap mới và tăng cường hoạt hóa các mạng lưới thần kinh thay thế.

Các kích thích cảm giác từ xoa bóp bấm huyết có thể góp phần thúc đẩy quá trình này thông qua việc tăng cường dòng tín hiệu hướng tâm lên vỏ não cảm giác và vận động. Sự gia tăng hoạt động này tạo điều kiện thuận lợi cho việc học lại vận động, đồng thời hỗ trợ củng cố các đường dẫn truyền thần kinh mới trong quá trình phục hồi chức năng.

+ Ổn định trương lực cơ và hỗ trợ phục hồi vận động chức năng

Sau đột quy, sự mất cân bằng giữa các đường dẫn truyền thần kinh trung ương và ngoại vi thường dẫn đến tình trạng tăng trương lực cơ hoặc co cứng. Xoa bóp bấm huyệt có thể góp phần điều hòa trạng thái này thông qua việc giảm kích thích quá mức tại cung phản xạ tủy sống và cải thiện sự cân bằng giữa các tín hiệu kích thích và ức chế.

Khi trương lực cơ được điều chỉnh về mức phù hợp hơn, khả năng vận động chủ động của người bệnh được cải thiện, biên độ vận động tăng lên và mức độ phối hợp giữa các nhóm cơ trở nên hiệu quả hơn. Điều này tạo điều kiện thuận lợi cho quá trình phục hồi chức năng vận động trong giai đoạn tiếp theo.

Bảng 1. So sánh tình trạng chức năng vận động trước và sau can thiệp xoa bóp bấm huyệt cho bệnh nhân sau đột quy

STT	Chỉ số đánh giá	Trước can thiệp	Sau can thiệp	Nhận xét cải thiện
1	Trương lực cơ	Tăng rõ rệt, cơ cứng, khó kiểm soát vận động	Giảm co cứng, cơ mềm hơn, dễ vận động hơn	Giảm tăng trương lực cơ
2	Biên độ vận động khớp	Hạn chế nhiều, khó thực hiện động tác chủ động	Tăng dần biên độ vận động	Cải thiện tầm vận động
3	Sức cơ chi liệt	Yếu rõ, gần như không chủ động nâng/giữ chi	Sức cơ tăng nhẹ, thực hiện được vận động đơn giản	Phục hồi sức cơ mức độ nhẹ-trung bình
4	Phối hợp vận động	Rối loạn, động tác thiếu chính xác	Cải thiện phối hợp, giảm động tác vụng về	Tăng phối hợp thần kinh-cơ
5	Cảm giác tê bì	Thường xuyên, giảm cảm giác	Giảm tần suất và mức độ tê	Cải thiện dẫn truyền cảm giác
6	Tuần hoàn ngoại vi	Kém, da lạnh, dễ phù nề	Tuần hoàn cải thiện, giảm phù	Tăng tưới máu mô
7	Khả năng sinh hoạt hằng ngày (ADL)	Phụ thuộc nhiều vào người chăm sóc	Tăng khả năng tự phục vụ một phần	Tăng mức độ độc lập
8	Tâm lý – tinh thần	Lo âu, dễ chán nản	Tinh thần cải thiện, hợp tác điều trị tốt hơn	Cải thiện trạng thái tâm lý

Nhận xét:

Sau quá trình can thiệp xoa bóp bấm huyệt, tình trạng chức năng vận động của bệnh nhân đột quy có sự cải thiện rõ

rệt so với giai đoạn trước điều trị. Trước can thiệp, người bệnh thường biểu hiện tăng trương lực cơ, hạn chế biên độ vận động khớp, sức cơ giảm rõ rệt và khả năng phối hợp vận động kém, kèm theo tình trạng tê bì chi thể và phụ thuộc nhiều vào hỗ trợ trong sinh hoạt hằng ngày. Sau một thời gian áp dụng liệu pháp, trương lực cơ có xu hướng giảm, cơ bớt co cứng và linh hoạt hơn, từ đó giúp cải thiện biên độ vận động khớp và tạo điều kiện thuận lợi cho việc thực hiện các động tác chủ động. Đồng thời, sức cơ và khả năng phối hợp giữa các nhóm cơ cũng được nâng lên, góp phần cải thiện khả năng thực hiện các hoạt động chức năng cơ bản. Bên cạnh đó, tình trạng tuần hoàn ngoại vi được cải thiện, cảm giác tê bì giảm dần và mức độ độc lập trong sinh hoạt hằng ngày tăng lên so với trước điều trị. Ngoài các thay đổi về thể chất, trạng thái tâm lý của người bệnh cũng có xu hướng tích cực hơn, với sự giảm lo âu, cải thiện giấc ngủ và tăng mức độ hợp tác trong quá trình phục hồi chức năng. Tổng thể, các kết quả này cho thấy xoa bóp bấm huyệt có tác dụng hỗ trợ tích cực trong phục hồi chức năng vận động và nâng cao chất lượng cuộc sống cho bệnh nhân sau đột quy.

4. Bàn luận

Kết quả tổng hợp từ quá trình theo dõi cho thấy xoa bóp bấm huyệt có xu hướng mang lại cải thiện trên nhiều phương diện chức năng ở bệnh nhân sau đột quy, đặc biệt là vận động, cảm giác, trương lực cơ và khả năng sinh hoạt hằng ngày. Điều này phản ánh đặc điểm tác động đa cơ chế của phương pháp, khi không chỉ giới hạn ở một hệ cơ quan đơn lẻ mà ảnh hưởng đồng thời đến hệ cơ – xương – khớp, tuần hoàn và hệ thần kinh.

Dưới góc nhìn của y học cổ truyền, những cải thiện này có thể được lý giải thông qua cơ chế điều hòa sự vận hành của khí huyết trong cơ thể. Khi các tác động xoa, day, ấn và bấm huyệt được thực hiện đúng kỹ thuật, chúng được cho là giúp khơi thông sự ứ trệ tại các đường kinh, từ đó tạo điều kiện để khí huyết lưu thông thuận lợi hơn đến các vùng chi thể bị ảnh hưởng. Sự thông suốt của kinh lạc không chỉ góp phần cải thiện dinh dưỡng tại chỗ mà còn hỗ trợ phục hồi sự phối hợp chức năng giữa các tạng phủ, từ đó thúc đẩy quá trình hồi phục toàn thân một cách dần dần và bền vững hơn.

Ở góc độ y học hiện đại, hiệu quả quan sát được có thể được giải thích thông qua các cơ chế sinh học rõ ràng hơn. Các kích thích cơ học lặp lại trên da và mô mềm tạo ra phản ứng tại chỗ làm tăng lưu lượng tuần hoàn máu, cải thiện vi tuần hoàn và tăng khả năng trao đổi chất tại mô cơ. Song song với đó, hệ thống thụ thể cảm giác được hoạt hóa liên tục, truyền tín hiệu lên tủy sống và não bộ, từ đó điều chỉnh hoạt động của hệ thần kinh trung ương và ngoại vi. Quá trình này không chỉ giúp cải thiện dẫn truyền thần kinh mà còn góp phần điều hòa trương lực cơ, giảm hiện tượng co cứng và cải thiện khả năng kiểm soát vận động có chủ đích.

Một điểm đáng chú ý là vai trò của tính dẻo thần kinh trong giai đoạn phục hồi sau đột quy. Các kích thích cảm giác từ xoa bóp bấm huyệt có thể đóng vai trò như một yếu tố hỗ trợ trong việc tăng hoạt hóa các vùng vỏ não liên quan đến vận động và cảm giác, từ đó thúc đẩy quá trình tái tổ chức chức năng thần kinh. Đây là cơ sở quan trọng giải thích cho sự cải thiện dần dần về khả năng vận động chủ động và phối hợp động tác ở người bệnh trong quá trình can thiệp.

Tuy nhiên, mức độ đáp ứng điều trị không đồng đều giữa các bệnh nhân, cho thấy hiệu quả của phương pháp phụ thuộc vào nhiều yếu tố khác nhau. Trong đó, thời điểm can thiệp sau đột quy, mức độ tổn thương não, thể trạng người bệnh, kỹ thuật thực hiện xoa bóp bấm huyệt cũng như tần suất và thời gian điều trị đều đóng vai trò quan trọng. Ngoài ra, hiệu quả đạt được thường cao hơn khi xoa bóp bấm huyệt được phối

hợp với các biện pháp phục hồi chức năng khác như vận động trị liệu, hoạt động trị liệu và tập luyện chủ động của người bệnh.

Từ những phân tích trên có thể thấy, xoa bóp bấm huyết không nên được xem là một phương pháp đơn lẻ mà cần được tích hợp trong chương trình phục hồi chức năng toàn diện. Việc thực hiện cần được đảm bảo bởi người có chuyên môn, nhằm tối ưu hóa hiệu quả điều trị đồng thời hạn chế các nguy cơ không mong muốn trong quá trình can thiệp.

5. Kết luận

Xoa bóp bấm huyết là phương pháp điều trị hỗ trợ có giá trị trong phục hồi chức năng vận động cho bệnh nhân sau đột quỵ. Cơ chế tác động của phương pháp bao gồm điều hòa khí huyết và kinh lạc theo y học cổ truyền, đồng thời cải thiện tuần hoàn máu, điều hòa hoạt động thần kinh, giảm co cứng cơ, tăng cường tính mềm dẻo thần kinh và nâng cao chất lượng cuộc sống theo quan điểm y học hiện đại. Việc ứng dụng hợp lý xoa bóp bấm huyết kết hợp với các phương pháp

phục hồi chức năng khác có thể góp phần nâng cao hiệu quả điều trị và khả năng tái hòa nhập cộng đồng của người bệnh sau đột quỵ.

6. Tài liệu tham khảo

- [1] Huỳnh Tấn Vũ (2020), *Xoa bóp bấm huyết*, Nhà xuất bản Y học, Hà Nội.
- [2] Võ Trọng Tuấn (chủ biên) và cộng sự (2023), *Giáo trình giảng dạy đại học: Xoa bóp bấm huyết*, Nhà xuất bản Y học, Hà Nội.
- [3] Vũ Nam, Phan Minh Đức, Trần Thái Hà (2024), *Giáo trình Y học cổ truyền*, Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [4] Bộ Y tế (2021), *Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị phục hồi chức năng sau đột quỵ não*, Nhà xuất bản Y học, Hà Nội.
- [5] Trường Đại học Y Hà Nội – Khoa Y học cổ truyền (2022), *Bài giảng Xoa bóp bấm huyết dùng trong điều trị và phục hồi chức năng*, Hà Nội.